

האיחר

עלון לשבת קודש

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

להצלחת כל התורמים לעלון, הם ובני משפחותיהם יתברכו בכל הברכות והישועות

נושא השבוע: צום י"ז בתמוז

ההפטרה: "והיה שארית" (מכה ה)

טו' תמוז תשפ"ה 1583 (שנה ל')

פרשת בלק

אחינו בית ישראל שמעו: צום הרביעי (=שבעה עשר בתמוז) יחול אי"ה ביום ראשון יהפוך אותו הקב"ה לששון ולשמחה במהרה בימינו אמן
תחילת הצום: 4:18 עלות השחר סיום הצום: 8:06 צאת הכוכבים
[האשכנזים לא נהגו להכריז על שום תענית (קו"ע הכמ"א סי' תקנ"ס)]

"הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא לא ישכב עד יאכל טרף ודם זוללים ישתה"

(כג"כד) אומר בלעם: אין אומה כעם ישראל שהם ישנים מתוך עמל התורה וקיום המצוות, וכשקמים משנתם מתגברים כלביא וכארי ומזדרזים לומר קריאת שמע וממליכים עליהם את הקב"ה בכל הליכותיהם ובמשאם ומתנם ויוצרים לעצמם שומרים רחוניים שיגנו עליהם מהזוממים להזיקם, והקב"ה עומד לימינם ושומר עליהם ונלחם מלחמותם ומפיל את אויביהם חללים לרגליהם.
וזה מה שהגן על עם ישראל בכל הזמנים כשהיו כלביא וכארי בעבודת ה' והקב"ה מגן על עם ישראל כלביא וכארי ועושה להם ניסים מעל גדר הטבע בבחינת "התייצבו וראו את ישועת ה'".

אהבת חינם

מעשה שהיה

אני נצרת סמינר המתגוררת בירושלים, תחנת האוטובוס הסמוכה לבתינו הינה תחנה צפופה ועמוסה. בוקר אחד כשהגיע האוטובוס לתחנה הוא התעכב בגלל איש נכה, נהג האוטובוס שמאחוריו צפר אף שראה מדוע הנהג שלפניו מתעכב. בשלב כלשהו הוא החליט לעקוף אלא שהוא פגע במראה של האוטובוס הראשון. הנהג הראשון יצא לסקור את הפגיעה ואמר לנהג השני: "אתה רואה שאני עם נכה, אז מה הסיפור שלך?", המילים שאמר הדליקו את הנהג השני שירד ודחף את הנהג הראשון. תוך דקות ספורות היו השניים שרוצים על הכביש, מכים זה את זה לעיני עשרות נוסעים מבוהלים, המשטרה שהוזעקה למקום עצרה את השניים והם הושעו מתפקידם. המקרה הנ"ל הזכיר לי סיפור שהתרחש שנתיים קודם, בדיוק באותו מקום וכמעט באותה השעה שמראה שאפשר גם אחרת... עמדתי בתחנה עם עוד 20 איש, בתחנה היה איש מבוגר על כסא גלגלים חשמלי שתיפקד בצורה עצמאית לחלוטין, היה חם ואנשים חיכו לאוטובוס שכבר יגיע על הצג הממוחשב היו רשומים שני קווים שעומדים לבוא בעוד דקה ואז הגיע האוטובוס הראשון. האיש סימן לנהג שהוא רוצה לעלות אך מכיוון שהאוטובוס היה רחוק כמטר מהמדרכה הוא היה צריך לנסוע לאחור ולהתקדם לשפת המדרכה, נהג האוטובוס השני התכוון אף הוא לנסוע לאחור אך מונית שהייתה צמודה מאחוריו מנעה זאת ממנו. הנהג הראשון החל לנסוע לאחור כשהוא מסתכל שאינו פוגע בנוסעים שממתינים לעלות, הנהג השני צפר לו שיעצור אך היה מאוחר מדי. פתאום שמענו בום בשמשה האחורית של האוטובוס הראשון וחור גדול נפער בה וזכוכיות עפו לתוך האוטובוס ובאוטובוס השני נסדקה השמשה לחלוטין והפח התרסק. לאחר מס' שניות של הלם הייתה בהלה גדולה, שני הנהגים ירדו מהאוטובוסים, הבעת פניהם לא אמרה דבר ולי זה ניראה כמו הקדמה לפיצוץ איום ונורא. לא הבנו מה הולך להיות,

ע"פ "אור החיים" אופק תל אביב * לא לעיין בזמן תפילה * שקיעה 7:48 - 7:50 * סוף זמן ק"ש 8:33 - 8:31

יציאת שבת: 9:16

יציאת שבת: 8:21

כניסת שבת: 7:30

נהג האוטובוס הראשון היה נבוך ונראה שהוא מצפה להתנפלות ואז... הנהג השני חיך חיך רחב. "תראה אני..." אמר הנהג הראשון. "רגע אחי, קודם כל, לפני הכל חיבוק", השיב הנהג השני. ואז הוא ניגש לנהג ההמום וחיבק אותו חיבוק חזק כמו שנותנים בשמחות. "הכל טוב, ב"ה אף אחד לא נשרט, הכל טוב" אמר תוך טפיחות על גבו. הנוסעים פערו פיהם בתדהמה, "איך קוראים לך?", "יובל". ענה הנהג, "נעים מאד, אני משה", הם לחצו ידיים. "הכל טוב, תהיה רגוע, שנינו יודעים שאף אחד לא אשם בכלום, זה קרה כי כך ה' רצה שיקרה", "כן, אבל אני ממש מצטער... הייתי צריך לשים לב שאתה מאחוריי", "תהיה רגוע... אחים לא כועסים אחד על השני", "תודה רבה שאתה לא כועס עלי ובכל זאת ממש ריסקתי את האוטובוס שלך", "הכל בסדר, אני אסביר את הסיטואציה עם הנכה, רק נעשה פה כמה צילומים, נשלח ונקווה לטוב...". הם צילמו את הנזקים והחליפו ביניהם מספרי טלפון ברוגע. "נשמור על קשר" אמר משה ונתן לו חיבוק גדול, חיבוק שחימם את ליבנו והראה לכולנו עד כמה בני ישראל ערבים זה לזה. מספר חודשים אחר כך התארחתנו משפחתנו בפתח תקוה לרגל שמחת משפחתית, לאחר הדלקת נרות הסתכלתי בחלון הבית שבו התארחנו, ראיתי שני גברים שדיברו בהתלהבות זה עם זה, הם היו נראים לי מוכרים אך לא ידעתי מאין. רק באמצע הסעודה נזכרתי, האנשים הללו היו שני נהגי האוטובוס מהתאונה ההיא... רצתי לדודתי ושאלתי אותה אם היא מכירה שני אנשים שהלכו קודם למטה, הם צריכים להיות נהגי אוטובוס. "אני מכירה רק נהג אוטובוס אחד, הוא שכן שלנו, למה זה מענין אותך?". סיפרתי לה והיא אמרה "אני ממש לא מתפלאת, משה הוא השכן שלנו... הוא נשמה טובה, לגבי השני אין לי מושג, אך אם תרצי נוכל לרדת אליהם לאחר הסעודה ולברר". לאחר הסעודה נקשנו על הדלת "שבת שלום", אמר דוד שלי "משה יש כאן מישהי שיש לה כמה שאלות לשאול אותך", "ודאי תכנסו, בדיוק סיימנו את הסעודה", אמרה אשתו. סיפרתי לה: "אני מירושלים, באתי לדודים שלי להתארח וראיתי את בעלך והחבר שלו, לקח לי זמן לזהות ולבסוף נזכרתי שלפני כמה חודשים עמדתי בתחנה בירושלים וראיתי תאונה שהייתה בין שני אוטובוסים. זה היה מדהים ומרגש, החיבוק, הדיבורים השלווים והעזרה זה לזה, זה הפך לשיחת היום אצלנו וכעת אני מבינה שהם חברים טובים", "דווקא לא, הם בכלל לא הכירו עד לאותה תאונה, בעלי לא סיפר הרבה על התאונה, אבל שבוע אחרי התאונה חקרו והגיעו למסקנה שאיש לא אשם בוודאות, הכל הסתדר ומאז הם לומדים כל ערב שעותיים חברותא והם בקשר הדוק ונהיינו ממש משפחה!".

תוך כדי סיפור, הצטרפה הדר אשתו של יובל וביחד הן השלימו את הפאזל, "רק לפני חמש שנים חזרנו בתשובה, עד אז היינו רחוקים מדת ובזכות אדם מאד מיוחד שבעלי הכיר זכינו לחזור בתשובה. בעלי תמיד היה עצוב ומופנם אך מאז שגילה את האמת השמחה חזרה אליו. אין לנו משפחה בארץ והחברים המעטים שישנם אינם שומרים תורה ומצוות, כך שאותו ידיד היה החבר היחיד שלו. לפני שנתיים הוא נפצע קשה מתאונה ומאז בעלי מתכנס בבדידותו ואז הגיעה התאונה שהייתה אמורה לסבך לו את החיים אך עשתה בדיוק את ההיפך, בעקבותיה מצא בעלי ידיד אמת, מישהו שמשלים לו את החסר בגדול. ב"ה הכל השתנה לטובה אנו מאד מאושרים שהכרנו אותם". (אנשים מספרים על עצמם)

הלכות צום שבעה עשר בתמוז

פינת ההלכה

א. במשך הדורות אירעו חמש צרות לעם ישראל ב"ז בתמוז: נשתברו לוחות הברית, בוטל קרבן התמיד והובקעה חומת ירושלים [בחורבן בית שני לפני 1957 שנה] שרף אפוסטומוס הרשע את התורה והועמד צלם בהיכל (ש"ע אור"ח סי' תקמט) ולכן תיקנו חכמים שחייבים להתענות ביום זה, ותכלית התענית היא כדי לעורר את הלבבות ולעסוק בתשובה ויהיה זה זיכרון למעשינו הרעים ומעשה אבותינו שהיה כמעשנו עתה עד שגרם להם ולנו אותן צרות, ושביזכרון הדברים הללו נשוב בתשובה (משנ"ב ס"ק א-ב).

ב. "ז' בתמוז אסור באכילה ושתייה ומותר ברחיצה [אפילו בחמים] [נ"י] גס נגס התוס', כה"ח ס"ק יב, סיכה, נעילת נעלי עור ואישות (ש"ע ס"א-ב, חז"ע ארבע תעניות עמ' כא).

ג. הכל (בנים מגיל 13, בנות מגיל 12) חייבים להתענות בתענית זו ואסור לפרוץ גדר (ש"ע סי' תקנ ס"א וכו' ס"ל גס) ואף אם הצום מפריע בעבודה או ללימוד חייבים לצום (תורת מועדים סי' א ס"ג) וכן אבי הבן והכהן של "פדיון הבן" חייבים להתענות (גס סי' ז ס"ה-ז). חתן וכלה בתוך "שבע ברכות" ובעלי הברית (סנדק, מוהל, אבי הבן) חייבים לצום (חז"ע ארבע תעניות עמ' מז).

ד. אלו פטורים מהצום: [אוכלים כרגיל אך ללא ממתקים ותפנוקים]: קטנים [פחות מגיל מצוות], חולה שאין בו סכנה [או נפל למשכב], זקן תשוש כח [שיש לו צער גדול מהתענית והרופא אומר שיזיק לו אע"פ שאין סכנה] מעוברות [מחודש שלישי ומעלה או קודם אם סובלות ממיחושים, הקאות וחולשה] אשה שילדה או הפילה בתוך 30 יום, מניקות בפועל אבל אם הפסיקו להניק [או מפלת] והן בתוך 24 חודשים ללידה חייבות לצום אלא אם כן מרגישות חולשה וצער להמשיך תעניתן, אזי די להן בתענית שעות כפי יכולתן [חז"ע עמ' נ-סז].

ה. חיוב התענית הוא מזמן עלות השחר (ש"ע סי' תקסד ס"א) מכל מקום הישן [אפילו שלא על מיטתו (משנ"ב סס) אלא ע"ג שולחן וכיו"ב (חז"ע עמ' יז)] שנת קבע [מחצי שעה ומעלה (פסקי תשובות סי' ד ס"י, כה"ח סי' ד ס"ק נה)] בליל התענית הרי כבר אז מתחיל להתענות (ש"ע סי' תקס"ד ס"א), אבל אם ישן בתחילת הלילה במשך כמה שעות ועדיין לא אכל ארוחת ערב והתעורר, מותר לו לאכול ארוחת ערב אף שלא עשה תנאי, שמסתבר שלא קיבל עליו את התענית עד שיאכל ארוחת ערב (חז"ע עמ' יז).
ו. אם התנה קודם שהלך לישון שבדעתו לקום קודם עמוד השחר לאכול ולשתות, מותר לו לאכול ולשתות עד עמוד השחר (ש"ע סי' תקס"ד ס"א).

לספרדים: צריך תנאי גם כשרוצה רק לשתות (משנ"ב ס"ק ו) ואם שכח להתנות וקם לפני עלות השחר וחש צימאון, המקל לשתות [קודם עלות השחר] יש לו על מה לסמוך ובפרט אם הוא רגיל לשתות בכל לילה (חז"ע עמ' יא). לאשכנזים: אם רוצה לקום רק כדי לשתות אינו צריך תנאי (הרמ"א סס ז. אם התחיל לאכול בתוך חצי שעה לפני עמוד השחר (עמוד השחר = 4:18) אין לאכול סעודת קבע, אלא פחות מכביצה (=54 גר') לחם או מזונות, ושאר מאכלים מותר אפילו יותר (ש"ע סי' פט משנ"ב ס"ק כז, הלכה ברורה לגר"ד יוסף ח"ה סי' פט ס"כח).

ח. במקום צורך יש להקל לטטוף פיו במים בקומו משנתו בבוקר ולצחצח שיניו במשחת שיניים ובלבד שיזהר שלא להכניס לפיו יותר משיעור רביעית מים (=חצי כוס חד פעמי רגילה לקר) בבת אחת וכן יכופף ראשו שלא יבלע כל שהוא מן המים ויפלוט הכל (חז"ע עמ' כח). [במקום צורך = כשקשה לו ביותר שלא לטטוף פיו או למי שיש ריח בפה אם אינו מנקה] (תורת מועדים פ"א ס"א).

ט. מי ששכח ובירך ביום התענית על דבר מאכל או משקה יטעם ממנו משהו כדי שיהנה גרונו, שלא תהיה ברכתו ברכה לבטלה (יצי"א ח"ב חיו"ד סי' ה' ס"ק ו, חז"ע עמ' כז-כח) וממשיך בצום כרגיל (סס).
י. יש להקל לבעלי מסעדות וקיוסקים לספק מזון לאוכלים ביום התענית, מ"מ נכון שיתלו שלט גדול במקום בולט "היום יום צום" (חז"ע עמ' ל ס"ד) ומן הראוי שימנעו מלמכור (ילקו"י סי' תקנ ס"כא).

יא. אדם בריא שמתענה אך עליו לבלוע כדורים או לשתות תרופות נגד מיחושי ראש חזקים וכדו', מותר לו לבלעם בלי מים כל שאין בהם טעם ערב לחיך, [אבל אם החיך נהנה מהם אין להתיר אא"כ יעטפה בניילון שאז יהיה מותר לבלעה] ואם אינו יכול לבלוע את הגלולה בלי מים מותר לו לבלוע עם מעט מים. (חז"ע עמ' ל-לא, ילקו"י ארבע תעניות ס' תקנ ס"מה). ואם הגלולות הן לצורך רפואת חולי פנימי וכיו"ב יש להקל בכל אופן, ואם קשה לו לבלעם רשאי להקל אף עם מעט מים ויזהר שלא ישתה רביעית בבת אחת (תורת מועדים ס"ג).

יב. מי שאינו מתענה [וה"ה שידוע שלא יסיים את הצום (תורת מועדים עמ' קו)] לא יהיה שליח ציבור ולא יעלה לתורה לקריאת פרשת "ויחל" ביום הצום, ואם הוא כהן ייחדי יצא מביה"כ ויקראו לתורה ישראל שמתענה במקומו, וה"ה ללוי או לישראל אפילו קראו לו ואינו מתענה ירד ויעלו מתענה אחר במקומו, ולא ישא כפיו במנחה, (ש"ע סי' תקסו ס"ה-ו כה"ח ס"ק עז וילקו"י). לכתחילה יש לעלות כהנים לדוכן במנחה רק בתוך חצי שעה לשקיעה [שקיעה=7:49] ולפני כן לא יעלו, אבל אם עלו לא ירדו (בא"ח א' פ' תלוא ס"ב) אבל לפני פלג מנחה (6:38) אין לעלות כהנים כלל ויש למחות בנוהגים כן (הליכות עולם ח"א עמ' רכב).

יג. כשאין 10 מתענים, כדי שיוכל הש"צ לומר "עננו" ב-18 כבירה בפני עצמה ולהוציא ספר תורה לקריאת "ויחל" צריך שני תנאים: שיהיו מינימום 6 מתענים [שמתכוונים לצום עד הסוף] ושהמשלימים ל-10, אינם מתענים מחמת אונס [כגון: חולין] שאל"כ לא יאמרו עננו כבירה בפני עצמה ולא יוציאו ס"ת (ש"ת יח"ד ח"א סי' עט, חז"ע עמ' פ ס"ו).

יד. נוהגים לתת צדקה לעני במנחה של יום התענית [שהיה לו כסף לקנות לאוכל לשבור הצום] (חז"ע עמ' מז).

טו. ישמור עצמו מכעס כל השנה ובפרט ביום התענית (כה"ח סי' תקמט ס"ק יא).

הלכות ימי בין המצרים

א. ימי "בין המצרים" הם הימים שמ-יז בתמוז (מהלילה) ועד ט באב, שמתקופה זו התחילו הצרות עד ל-ט באב שאז נחרב בית המקדש, לכן נוהגים קצת דיני אבלות בימים אלו (תורת המוע. סי' ה ס"א).

ונכון למעט בשחוק (ילקו"י ארבע תעניות עמ' קכב).

ב. מנהג כשר לשבת באבלות כל יום בתקופה זו לאחר חצות יום ולבכות על חורבן בית המקדש,

ויאמר את תיקון רחל (כה"ח סי' תקנ"א ס"ק רכ"ב) [בנוסף לתיקון חצות שאומרים בלילה (ס"ק רכ"א)]. אבל בר"ח אב ובתשעה באב ובכל יום שאין אומרים בו תחנון אין אומרים תיקון חצות בצהרים (כה"ח ס"ק רכ"ג). [בערב תשעה באב אחר חצות יום אין אומרים תיקון חצות (לאר' לזון ח"ג סי' כה ס"ו)].

ג. אין לשמוע שירים מלווים בכלי נגינה, אפילו דרך הרדיו או הטיפ בתקופה זו ויש להחמיר בזה גם לקטנים שהגיעו לחינוך. מ"מ שירה בפה דרך הודאה להש"ת בלי כלי נגינה מותרת, אבל בשמחה של מצוה [סיום מסכת, סעודת ברית מילה, סעודת חתן וכלה, בר מצוה (בזמנה), פדיון הבן (שבזמנו)] מותר לשמוע שירים המלווים בכלי נגינה (אבל בסעודת ברית יצחק מותר רק שירה בפה) (פ"ת יח"ד ח"ו סי' לז, חזרת מועדים ס"ב). [האיסור לשמוע חל גם ביום שישי אחר הצהרים ובמוצאי שבת] (ילקו"י ס"א).

מותר לחולה המרותק למיטה לשמוע מוזיקה עם כלי נגינה אם הדבר מטיב את מצבו (ילקו"י עמ' ר"י) במקום הפסד מותר להמשיך שיעורי נגינה (פסקי תשובות סי' תקנ"א ס"ד) [אבל חזרות בבית אסור (פסקי תשובות ס"א)]. ומורה לנגינה שיהיה לו הפסד ממון אם יפסיק מללמד לנגן מותר לו להמשיך ללמד לנגן. לכל הנ"ל הותר עד שבוע שחל בו תשעה באב וטוב להחמיר מר"ח (חזו"ע ע"מ קנ"ז).

קייטנה של ילדים שמשמיעים בה מוזיקה וכלי נגינה ובלעדי זה קשה לנהל את פעולותיה יש להקל להם לשמוע [גם לגנות מותר לשמוע] (חזו"ע ע"מ קנ"ז). וכן מותר להשמיע לקטנים קלטות של סיפורים אף שמשולבים בהם שירים ומנגינות (ילקו"י עמ' רט"ו).

ה. אסור לעשות ריקודים ומחולות בתקופה זו אפילו בלי כלי נגינה (ס"א ס"ג) [אבל ריקודים מעורבים אסורים כל השנה (ס"א)]. מותר לעשות "תנאים" [=מפגש ההורים להסכמה לחתונה] גם אחרי ר"ח אב ואפילו בתשעה באב שמא יקדימונו אחר בזיווג, אך אסור לנגן ולרקוד [מותר רק בפה] ונכון להימנע מסעודה. ו. נוהגים להיזהר שלא לברך "שהחיינו" על פרי חדש או בגד חדש בימי בין המצרים (פ"ע סי' תקנ"א ס"ו) [מפני שהם ימי אבל וצער לעם ישראל ואין ראוי לברך "שהחיינו" בשעה שהזמן אינו מתאים לשמחה] (ילקו"י ח"ג עמ' תרי"ח) אבל בשבתות שביניהם מותר (משנ"ב ס"ק נ"ח) ובפרט לצורך כבוד שבת (פ"ת יח"ד ח"א סי' לז). אולם לאחר ראש חודש אב אין ללוש בגדים חדשים אף בשבת, אבל על פרי חדש מותר לברך "שהחיינו" בשבת זו (ס"א). ובגדים חדשים שאינם צריכים ברכת "שהחיינו" מותר לקנות וללבוש [כשהם חדשים] עד ר"ח אב (משנ"ב ס"ק מה).

ז. על פדיון הבן (פ"ע סי' תקנ"א ס"ו) ועל ברית מילה מברך "שהחיינו" בימים אלו (כה"ח ס"ק רט"ז) ולא יחמיץ את הברכה (פ"ע ס"א). מותר מעיקר הדין להיכנס לדירה חדשה (ילקו"י עמ' ק"א ס"ה). מותר לעשות חנוכת הבית ולברך על בגד חדש "שהחיינו" עבור זה (ילקו"י עמ' ק"א ס"ז).

ח. מי ששכח וברך על פרי חדש בימים אלו בימי חול יברך "שהחיינו" ויאכל מהפרי כוון שמחויב לאוכלו (ילקו"י ח"ה עמ' תקנ"ב ס"ו).

ט. חולה שפרי חדש פותח את תאבונו, מותר לו לברך "שהחיינו" על פרי חדש בימים אלה (משנ"ב ס"ק כ"ט) וכן קטן שאינו מבחין בין ימים אלו לשאר ימות השנה ומתאוה לפרי חדש, מותר לתת לו פרי חדש ולברך "שהחיינו" (כה"ח ס"ק רי"ב, ילקו"י ח"ג עמ' תרי"ח). וכן אשה מעוברת שמתאוה לפרי חדש יכולה לברך עליו "שהחיינו" (חזו"ע עמ' קל"ח) (ילקו"י ח"ה עמ' תקנ"ב ס"ג).

י. מי שטעה ואכל פרי חדש בבין המצרים בלי ברכת "שהחיינו", לא יאכל עוד ממנו, ולאחר תשעה באב יברך על פרי חדש אחר או בגד חדש ברכת "שהחיינו", ויכוון לפטור גם את אותו פרי (ס"א). יא. צריך להיזהר בימי בין המצרים שלא ללכת יחידי משעה רביעית ביום [היינו מתחילתה (חזו"ע עמ' קכ"ז-קכ"ח)] עד שעה תשיעית ביום [היינו עד סופה (חזו"ע ס"א)] (16:19) מפני המזיקים. (פ"ע סי' תקנ"א ס"ח). [וטוב להיזהר בזה מ-א' בתמוז] (חזו"ע עמ' קכ"ז). ודווקא כשהוא מחוץ לעיר אבל בעיר אין חשש (חזו"ע עמ' קכ"ז) וכן הביאו הרב אופיר מלכה בספרו) וכן יש להיזהר שלא ללכת בזמנים אלו בין חמה לצל [בגבול של חיבור החמה לצל]. (כה"ח ס"ק ר"ל, משנ"ב ס"ק ק"א) וההורים לא יכו את ילדיהם (כה"ח ס"ק ר"ל) והמורים את תלמידיהם (פ"ע ס"א) בשעות אלו (חזו"ע ס"א).

יב. למרות שאין איסור ללכת לים או לבריכה בימים אלו, מכל מקום יזהר מכל דבר מסוכן ובפרט מלרחוץ בים, ולא יכנס למקום עמוק או למקום שיש חשש למערבולות וכדו', ונכון להיזהר שלא לשוט ולטייל במקומות שיש בהם חשש סכנה (ילקו"י ארבע תעניות סי' תקנ"א ס"ד).

יג. חולה שהוצרך לניתוח בין ר"ח אב לתשעה באב (9 ימים) עדיף להקדימו קודם ר"ח אב או לאחרו אחרי תשעה באב (חזו"ע עמ' קכ"ח) כפי הרצויה מלכאורייתא.

יד. לעניין נישואין: אֲשַׁכְּנֶזֶם- נוהגים שלא להתחתן בימים אלו (הרמ"א סי' תקנ"א ס"ב).

הספדים- מותר להתחתן, אך אסור מראש חודש אב (עיי' פ"ע סי' תקנ"א ס"ב, חזו"ע עמ' קמ"ו).

טו. גילוח ותספורת: אֲשַׁכְּנֶזֶם- נוהגים שלא להסתפר ולא להתגלח בימים אלו (הרמ"א סי' תקנ"א ס"ד).

הספדים- מתירים, אך יש הנוהגים לאסור מר"ח אב ויש יותר מאוחר (הליכות עולם ח"ב עמ' קמ"ג).